

> Retouradres 2511 WB 2548CJ

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Directie Gezond en Veilig Werken

Postbus 90801
2509 LV Den Haag

BABD/ABDTOPConsult

Muzenstraat 97
Den Haag
2511 WB
2548CJ
Nederland

Contactpersoon

Datum 24 maart 2022
Betreft voortgang totstandkoming LEXCES

Geachte

Vanaf 1 juli 2021 ben ik – in opdracht van DG Werk van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid – werkzaam als kwartiermaker vanuit ABDTOPConsult voor het ontwerp en de inrichting van het Landelijk Expertisecentrum Stoffengerelateerde Beroepsziekten. Deze opdracht vloeit voort uit het advies van de commissie Heerts en de daaropvolgende verkenning door de heer Bruins.

Voor mijn werkzaamheden als kwartiermaker heb ik een stuurgroep ingesteld met vertegenwoordigers van de vijf in het expertisecentrum deelnemende organisaties: het Institute for Risk Assessment Sciences (IRAS) van de Universiteit Utrecht, het Nederlands Kenniscentrum Arbeid en Longaandoening (NKAL) Utrecht, de Polikliniek Mens en Arbeid (PMA) en het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten (NCvB), beide Amsterdam UMC en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Met de grote inzet van de leden van deze stuurgroep en van de daaronder ressorterende werkgroepen en in goede samenwerking met vele collega's van het ministerie van SZW heb ik u in december 2021 een voorstel gedaan voor de missie en kerntaken van het op te richten expertisecentrum, de inrichting, governance en besturing, de financiering en de communicatie.

Ik heb u - gelet op de complexiteit van het vraagstuk - geadviseerd op juridisch gebied een second opinion te vragen. Deze is inmiddels uitgevoerd door landsadvocaat Pels Rijcken en wordt betrokken bij de verdere vormgeving en opstelling van de diverse (juridische) documenten. In uw brief van 25 februari jl. geeft u aan in te stemmen met de door mij voorgelegde beslispunten op de hiervoor genoemde onderwerpen. Wel maakt u hierbij een aantal kanttekeningen. In deze brief ga ik daar bij de verschillende onderwerpen op in.

Naast uw instemming hebben ook de bestuurders van de vijf deelnemende organisaties aangegeven zich goed te kunnen vinden in de gedane voorstellen voor het expertisecentrum. Ook voor hen geldt dat een definitief akkoord gegeven kan worden als de finale juridische uitwerking beschikbaar is. De steun van het ministerie van SZW en van de vijf deelnemende organisaties is cruciaal voor de snelle realisatie van het beoogde expertisecentrum.

Het expertisecentrum vervult namelijk een sleutelrol in de voorgestane Regeling tegemoetkoming stoffengerelateerde beroepsziekten (TSB) die van groot belang is voor de slachtoffers van blootstelling door gevaarlijke stoffen.

In december 2021 heb ik ook een voorstel gedaan voor de vervolgfase van mijn opdracht: het daadwerkelijk voorbereiden van de op- en inrichting van het expertisecentrum. Vooruitlopend op de verkregen instemming ben ik met dezelfde stuurgroep en in samenwerking met het ministerie van SZW aan de slag gegaan met deze vervolgfase. Hierdoor moet het mogelijk zijn om per 1 juli aanstaande daadwerkelijk te starten. Inmiddels is de naam van het centrum vastgesteld: *LEXCES, Landelijk Expertisecentrum Stoffengerelateerde Beroepsziekten.*

Ook is inmiddels de missie van LEXCES definitief vastgesteld. Deze luidt: "LEXCES is hét expertisecentrum voor stoffengerelateerde beroepsziekten. In deze netwerkorganisatie werken verschillende organisaties samen om kennis en expertise op het gebied van gevaarlijke stoffen en gezondheidsrisico's voor werkenden te verzamelen, verder te ontwikkelen en de verspreiding ervan actief te bevorderen. Daarmee draagt LEXCES actief bij aan de preventie en beoordeling van stoffengerelateerde beroepsziekten."

Ik schets op hoofdlijnen de aanpak van de verschillende onderdelen in de vervolgfase. Allereerst benoem ik de voorbereiding van de TSB door het ministerie van SZW. In de uitvoering van deze regeling zal LEXCES een belangrijke rol spelen door zorg te dragen voor een oordeel van een deskundigenpanel op individuele aanvragen. Deze taak zal een topprioriteit zijn van LEXCES. Er vindt daarom intensief afstemming plaats over de tegemoetkomingsregeling met het ministerie van SZW en andere ketenpartners.

Direct hieraan verbonden zijn de activiteiten waarvoor u het NCvB opdracht hebt gegeven maar die in nauwe samenwerking met de andere LEXCES-partners worden uitgevoerd, namelijk een voorstel voor de bij de TSB behorende Lijst Beroepsziekten, de inrichting en werkwijze van het Deskundigenpanel en de daarbij behorende protocollen. Een voorstel voor de Lijst Beroepsziekten is inmiddels aangeboden; aan de inrichting en werkwijze van het deskundigenpanel wordt voortvarend gewerkt. Hierbij merk ik op dat de selectie van leden van het deskundigenpanel niet beperkt wordt tot de aan LEXCES deelnemende organisaties; er zal juist breed in de beroepsverenigingen worden geworven.

Ten behoeve van een goede uitvoering van de TSB is ook de samenwerking met de andere ketenpartners van groot belang. Naast de algehele regie op de (operationele) implementatie van de TSB, waarvoor het ministerie van SZW overleg op directieniveau heeft ingericht, heb ik overleg met het Instituut Asbestslachtoffers (IAS) geïnitieerd. Gewerkt wordt aan een samenwerkingsovereenkomst tussen IAS en LEXCES om ons beider aandeel in een adequate uitvoering van de TSB te waarborgen.

Naast de op de TSB betrekking hebbende activiteiten wordt een samenwerkingsovereenkomst tussen de vijf deelnemende organisaties opgesteld waarmee de governance en besturing wordt vastgelegd. De inrichting en bemensing van LEXCES, een netwerkorganisatie van het IRAS, het NCvB, het NKAL, de PMA en het RIVM, ondersteund door een Bureau dat gepositioneerd wordt bij het RIVM, wordt voorbereid. Dit bureau is verantwoordelijk voor de ondersteuning van het Bestuur van LEXCES in haar bestuurlijke taken, de voorbereiding en uitvoering van het werkprogramma en de uitvoering van de in de TSB beschreven taken. Om deze ondersteunende en uitvoerende taken te kunnen vervullen is het Bureau wel aangewezen op de inhoudelijke bijdrage van experts uit de deelnemende organisaties. In mijn voorstel voor de inrichting van LEXCES is voorzien in de hiervoor benodigde capaciteit van verschillende disciplines bij de vijf instituten.

In samenhang met de samenwerkingsovereenkomst tussen de vijf organisaties wordt door uw ministerie een instellingsbesluit voorbereid voor een adviescommissie die de Minister van SZW zal adviseren over de actualisering en uitbreiding van de Lijst Beroepsziekten. De voorbereiding van het werk van deze adviescommissie zal door LEXCES plaatsvinden en gelet op de beoogde personele unie met het Bestuur van LEXCES zullen het instellingsbesluit en de samenwerkingsovereenkomst op elkaar worden afgestemd.

Van groot belang is uiteraard het inhoudelijke werkprogramma waaraan door vele experts wordt bijgedragen. Ten behoeve van de ontwikkeling van het werkprogramma worden ook al vele gesprekken met diverse stakeholders gevoerd. In het eerste jaar van het bestaan van LEXCES zal nog veel aandacht uitgaan naar de opbouw van het nieuwe expertisecentrum. Dit brengt met zich mee dat het werkprogramma zich geleidelijk zal ontwikkelen en gaandeweg omvangrijker zal worden. Naast de topprioriteit, de uitvoering van de TSB, zal in de eerste periode vooral het fundament voor een goede kennisinfrastructuur gelegd moeten worden. Dit betekent dat vanuit de perspectieven van gevaarlijke stoffen, de blootgestelde populatie in sectoren en beroepen en beroepsziekten inzicht moet ontstaan in de beschikbare kennis en witte vlekken. Op basis daarvan worden onderbelichte blootstellings- en gezondheidsrisico's herkend en kunnen nieuwe stoffen en risico's worden gesignaleerd.

Het beschrijven en ontwikkelen van een methodologie en protocollen is een voorwaarde voor een systematische en uniforme werkwijze bij onderzoek gericht op de vroegsignalering van blootstellingen en beroepsziekten, en op causaliteit. Deze aanpak sluit aan bij uw opmerking dat u verwacht dat in de eerste periode het accent zal liggen op de kerntaak kennis bundelen, ontwikkelen en verspreiden. Dat neemt niet weg dat naar mijn mening het werkprogramma ook onderdelen zal moeten bevatten gericht op de andere taken (bijdragen aan preventie en versterking arbocuratieve zorg). Ik acht dit van belang om ervoor te zorgen dat LEXCES vanaf de start ook concreet kan bijdragen aan het inzetten van haar kennis voor concrete maatschappelijke vraagstukken en wensen en niet uitsluitend gericht is op wetenschappelijke ontwikkeling.

BABD/ABDTOPConsult

Datum

24 maart 2022

De uitwerking van het werkprogramma, wat tevens de basis zal vormen voor de door u voorgenomen (wijze van) financiering (respectievelijk de subsidieregeling en wettelijke aanwijzing), zal tijdig met het ministerie van SZW worden afgestemd. In de voorstellen voor de financiering van het werkprogramma en de rol in de uitvoering van de TSB zal rekening worden gehouden met het feit dat de budgetten hiervoor apart geormerkt zijn.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

ABDTOPConsult,